

Täysistunto

Keskiviikko 15.9.2021 klo 13.59—19.43

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta ja eräistä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönottoon liittyvistä määräaikaisista toimenpiteistä

Hallituksen esitys HE 116/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Ministeri Lintilä, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

17.41 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen sähköön vähittäismarkkinoilla toimii 77 jakeluverkon haltijaa ja 64 vähittäismyyjää. Toimijat viestivät esimerkiksi asiakkaiden muutoista ja myyjävaihdoksista määrämuotoisilla tiedonvaihtosanomilla sähköisesti. Näitä viestejä lähetetään vuodessa useita satoja miljoonia. Nykyinen tiedonvaihto on otettu käyttöön vuonna 98 ja alkaa olla auttamatta liian kankea nykypäivän vaatimuksille. Tästä syystä Suomessa on päätetty siirtyä keskitettyyn tiedonvaihtoon ja ratkaisuun, datahubiin, jota hallinnoi kantaverkkoyhtiö Fingrid. Asian valmistelu on aloitettu vuonna 2014, ja vuonna 2019 eduskunta hyväksyi keskeiset datahubin vaatimat lainsäädäntömuutokset. Samana vuonna asetettiin datahubin käyttöönottopäivämääräksi 21.2.22.

Keskitetty ja standardoitu rajapinta sähkönkulutustietoon edistää älyverkkojen ja mitta-reiden hyödyntämistä sekä uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja palveluita, kuten energiatehokkuuspalveluita, sähköautojen latausoperaattoreiden toimintaa ja kysyntäjoustop tarjoamista markkinoille, helpottaa hajautetun sähköntuotannon käsittelyä sekä lisää kilpailua vähittäismarkkinoilla.

Datahubin käyttöönotto edellyttää, että kaikki jakeluverkon haltijat ja vähittäismyyjät siirtyvät samanaikaisesti uuden keskitetyn tiedonvaihdon käyttäjiksi. Datahubin käyttöönotto on massiivinen tietojärjestelmien kehitys- ja yhteensovittamishanke. Tällä esityksellä on tarkoitus ottaa käyttöön viiden kuukauden käyttöönottojakso, jonka aikana datahubin piiriin ei otettaisi uusia myyjiä tai verkkoyhtiöitä. Lisäksi esityksessä selvennetään tilanteita, joissa vähittäismyyjä tai verkkoyhtiö ei pysty ottamaan datahubin palveluita käyttöön vuoden 2022 määräaikaan mennessä.

Esityksellä pyritään turvaamaan datahubin aikataulun mukainen käyttöönotto sekä varmistamaan, että asiakkaiden sähkönsaanti ja palvelujen saatavuus sekä sähköön vähittäis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

markkinoitten toiminta eivät vaarantuisi datahubin käyttöönoton mahdollisissa ongelmatilanteissa. Esityksen toimenpiteet ovat tiukkoja. Vastaavat toimenpiteet sisältyvät kuitenkin jo nykyiseen lainsäädäntöön. Esityksellä selvennettäisiin, miten valvontatoimenpiteitä käytännössä toteutettaisiin, jos yritys ei saavuta datahub-yhteensopivuutta määräajassa. Toimenpiteet on myös viestitty toimialalle vuonna 2019, kun datahubin käyttöönottopäivämäärä lyötiin lukkoon.

Datahubin käyttöönotto aikataulun mukaisesti on tärkeä tavoite. Käyttöönoton viivästy- misestä aiheutuu kustannuksia niille toimijoille, jotka ovat tehneet valmistelutyöt suunnitellusti ja aikataulun mukaisesti. Nämä kustannukset siirtyvät myös asiakashintoihin. Käyttöönoton viivästyminen lykkää myös muita sähkömarkkinoitten kehittämishankkeita, esimerkiksi asiakkaiden mahdollisuutta perustaa energiayhteisö.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa. Käyttöönottojakso alkaisi 1.11.2021 ja päättyisi 31.3.2022. Merkittävien käyttöönotto-ongelmien tilanteessa datahubin käyttöönottoa ja käyttöönottojaksoja voitaisiin siirtää valtioneuvoston asetuksella enintään vuodela eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

17.45 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen eli tämän niin sanotun datahubin käyttöönottoa on tosiaan selvitetty ja valmisteltu jo pitkään, vuodesta 2014 lähtien, kuten ministeri Lintilä äsken kertoi. Takana on siis pitkä valmistelu ja iso työ, joka on vaatinut eri osapuolilta vuosien mittaan paljon resursseja, ja on hienoa, että olemme nyt lähestymässä tätä ajankohtaa, jolloin palvelut viimein käyttöön otetaan.

Uudistus on laaja ja koskettaa suurta määrää toimijoita, ja siten on ymmärrettävää, että käyttöönottoon ja sen häiriöttömään toimintaan sisältyy myös riskejä. Siksi on perusteltua, että ennen datahubin ensi vuoden helmikuussa tapahtuvaa käyttöönottoa säädämme nyt tästä erillisestä viiden kuukauden käyttöönottojaksosta, jonka aikana uusien palvelujen häiriötön käyttöönotto varmistetaan.

Itse uudistushan on valtavan iso ja luonteeltaan hyvin tekninen eikä sinänsä suoraan näy sähkömarkkinan loppuasiakkaalle mitenkään. Sen käyttöönotto tarjoaa kuitenkin alustan monenlaisille tuotteille ja palveluille, joiden kehitystyö tulee näkymään myös kuluttajille sitten tulevaisuudessa koko ajan kehittyvinä ja laajentuvina energiapalveluina.

Tämä energia-alan palvelullistuminen — vaikea sana — on samalla osa vastausta ilmastohaasteeseen ja käynnissä olevaan energiamurrokseen. Uudet älykkäät ratkaisut ja energiapalvelut tulevat nostamaan asiakkaan yhä vahvemmin energiapolitiikan ohjaajaksi ja aktiiviseksi energiamarkkinoiden toimijaksi. Tähänkin siis tarvitsemme nyt käsittelyssä olevaa datahubia, jotta uusien palveluiden kehittymiselle saadaan toimiva alusta.

Toivottavasti käyttöönotto sujuu aikanaan häiriöttömästi ja täsmällisesti rakennetussa aikataulussa. Nyt esitettävä erillinen käyttöönottojakso on kannatettava.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 97/2021 vp

17.47 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Tähän sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelukokonaisuuteen eli datahubiin kohdistuu kovastikin odotuksia, ja niin kuin edellä kuvattiin, se on pitkän valmisteluprosessin tulosta. Odotukset kohdistuvat sähkönkäyttäjien hyödyksi tuleviin palveluihin, energiansäästön mahdollisuuksiin ja kulutuksen seurantaan. Tavoitteena on tiedonvaihdon selkeyttäminen ja nopeuttaminen, ja lupa on asiakkaan näkökulmasta, siis suomalaisten näkökulmasta, odottaa parempaa asiakaspalvelua, uusia älykkäitä palveluja, ja sähkönmyyntin vaihtamisestakin on luvattu tämän myötä nopeampaa, eli sitä kautta kilpailu markkinoilla myöskin edistyy toivottavasti kuttajien eduksi.

Niin kuin ministeri esittelyssään totesi, tämä lakikokonaisuus on aika lailla tekninen ja liittyy tähän käyttöönottovaiheeseen ja prosessiin. Talousvaliokunta tulee tämän asian käsittelemään toivomusten mukaisesti tehokkaassa, nopeassa aikataulussa. Ja toivotaan, että saadaan tämä sujuva prosessi onnistumaan, että tämä kokonaisuus saadaan sitten saateltua maaliin. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.